

VASTAGH PÁL

A fegyveres erők a szocialista orientációjú
országok politikai rendszerében

A fegyveres erők társadalmi szerepét meghatározó tényezők sorában vizsgálódásaimban elsősorban arra irányítottam a figyelmet, hogy a fegyveres erők miként kapcsolódnak az állami mechanizmus egészébe, és ez hogyan fejeződik ki az egyes országok alaptörvényeiben a szocialista orientáció viszonyai között.

A szocialista orientáció álláspontom szerint a nem kapitalista fejlődés legprogresszívabb formáihoz köthető. Ezekben az országokban végbement az élcsapatpárt szerveződésének folyamata, a társadalom építésének programját a tudományos szocializmus elvei és gyakorlata alapján alakították ki és szakították a szocializmus sajátos "nemzeti" /afrikai, arab/ mítoszával.

A fegyveres erők társadalmi helyzetének tanulmányozása a szocialista orientáció viszonyai között néhány általános következtetés kialakítására nyújt alkalmat:

- A fegyveres erők szerepe a társadalmi átalakulás kezdetétől a politikai rendszer intézményesüléséig jelentős mértékben módosul. Az átalakulás lényege a hatalmi funkció fokozatos csökkenése, a védelmi feladatok előtérbe kerülése. Ennek következtében a fegyveres erők közvetlen politikaformálását a közvetett, személyi képviselőten alapuló részvétel váltja fel.
- A fegyveres erők /a hadsereg, a rendőrség, a biztonsági

- szolgálat/ a szocialista orientációjú országokban nem minősülnek közvetlenül a politikai rendszer önálló elemének, hanem az állami mechanizmus specifikus részei. Ezt az állapotot fejezi ki a fegyveres erők helyzetének alkotmányos szabályozása is. Ugyanakkor a társadalmi gyakorlatban a fegyveres erők politikai vezetése leghatékonyabban a pártirányítás csatornáin keresztül érvényesíthető. A fegyveres erők így gyakran válnak politikai korrekciók végrehajtóivá. Ez a helyzet a hatalom nagyfokú koncentrációjából fakad, ami a szocialista orientációjú fejlődés szükségszerű jelensége.
- A szocialista orientáció országában szemben a kapitalista úton járó fejlődő országokkal, a fegyveres erők nyíltan vállalják haladó politikai elkötelezettségüket. Ez kifejeződik feladataik kiszélesedésében, részvételükben az ország gazdasági-kulturális építésében, funkcióik társadalmasításában, internacionalista köteletségvállalásukban.
 - Végezetül meg kell állapítanunk, hogy a fegyveres erők alkotmányos helyzete és tényleges társadalmi szerepe nem mindenben esik egybe. Az alkotmányokban olyan államszervezeti modellt rögzítettek, amely a jelenlegi fejlődési szakaszban inkább a jövőre szóló követelményeket fejezi ki, mintsem a tényleges társadalmi gyakorlatot. Az ezekhez az elvekhez történő következetes alkalmazkodás a jövő államépítésének hangsúlyos feladata.